

Regeringens proposition

1978/79: 70

om markförvärv för ett nytt övnings- och skjutfält för Hallands regemente;

beslutad den 23 november 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

LARS DE GEER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att mark anskaffas för ett nytt övnings- och skjutfält för Hallands regemente (I 16) med infanteriets kadett- och aspirantskola (InfKAS).

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-11-23

Närvarande: Statsministern Ullsten, statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet De Geer

Proposition om markförvärv för ett nytt övnings- och skjutfält för Hallands regemente

1 Inledning

I prop. 1977/78:100 (bil. 7 s. 288) anmälde min företrädare bl. a. att chefen för armén hade föreslagit att mark skulle anskaffas för ett nytt övnings- och skjutfält för Hallands regemente (I 16) och att den föreslagna markanskaffningen på hans uppdrag utreddes av försvarets fastighetsnämnd. I den mån regeringen skulle finna att markanskaffningen borde genomföras förklarade han att han räknade med att förslag skulle kunna läggas fram under 1977/78 års riksmöte. I avvaktan på detta beräknade han 2 milj. kr. under budgetåret 1978/79 för att kunna påbörja markanskaffningen.

Fastighetsnämndens utredning, som har tagit något längre tid i anspråk än vad som tidigare beräknades, har numera slutförts. I skrivelse till regeringen har fastighetsnämnden redogjort för utredningen och lagt fram förslag om ett nytt övnings- och skjutfält för I 16. Fastighetsnämndens skrivelse, som också innehåller en redogörelse för de nuvarande markförhållandena vid I 16 och för chefens för armén förslag i markanskaffningsfrågan, bör fogas till protokollet som bilaga. I bilagan har inte tagits med de kartor som har bifogats fastighetsnämndens skrivelse.

2 Föredragandens överväganden

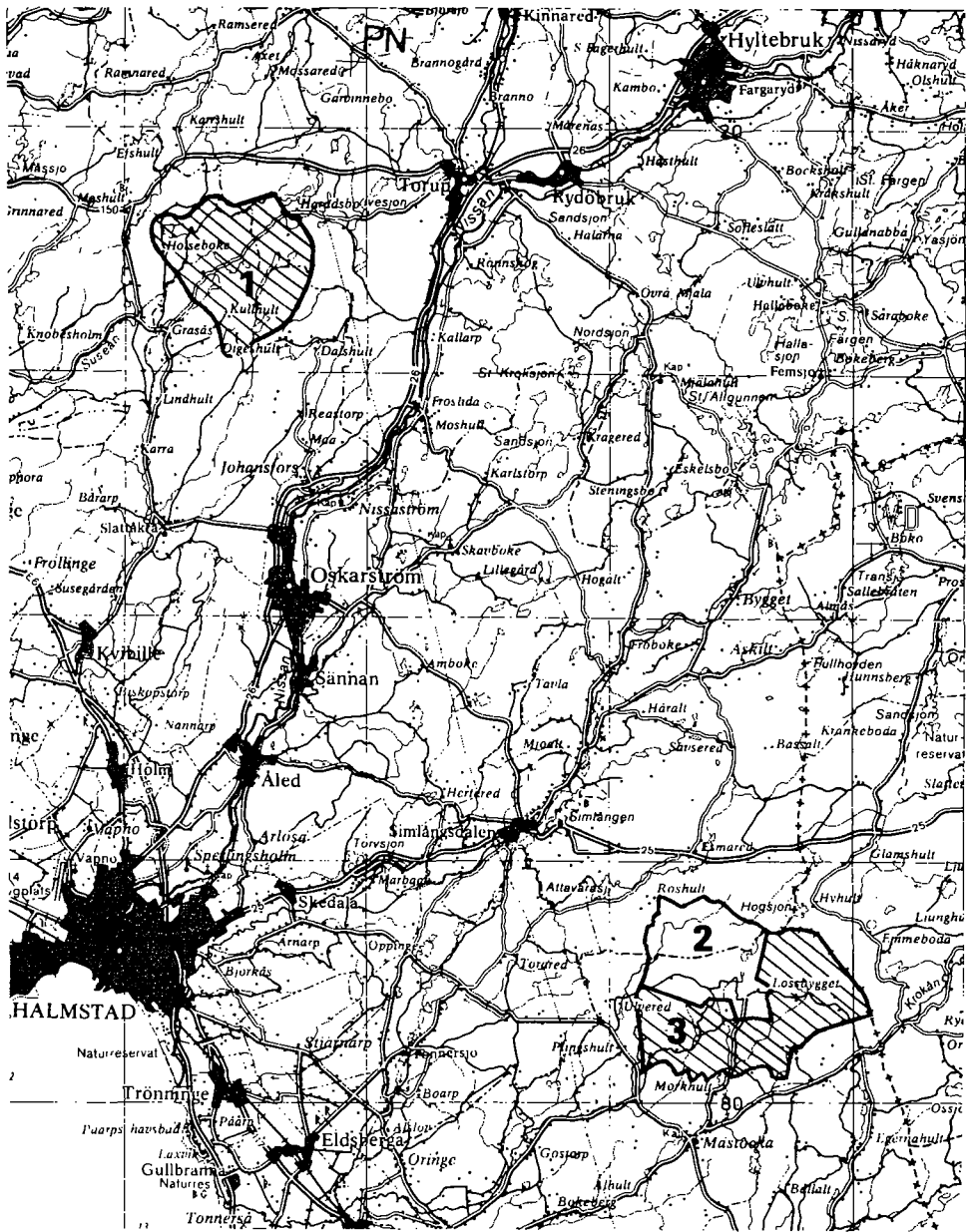
Hallands regemente (I 16) med infanteriets kadett- och aspirantskola (InfKAS) har f. n. för små och splittrade övnings- och skjutfält. Frågan om förbandets brist på mark har tidigare behandlats ingående av försvarets

fredsorganisationsutredning i Slutbetänkande Del 2: Armén och del av marinen (Ds Fö 1977:3). Utredningens förslag låg till grund för prop. 1977/78: 65 om vissa organisationsfrågor m.m. rörande försvaret. Riksdagens beslut (FöU 1977/78: 11, rskr 1977/78: 173) med anledning av propositionen innebär bl. a. att nuvarande förbandsorganisation i Halmstad behålls. Det är därför nödvändigt att skaffa ytterligare mark för att bereda I 16 och InfKAS tillfredsställande utbildningsmöjligheter.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att regeringen i beslut i mars 1975 om program för fullföljande av riktlinjer för den fysiska riksplaneringen i Hallands län uttalade bl. a. att mark borde reserveras så att en framtida utvidgning av flygvapnets skjutfält i Tönnersjö för I 16:s räkning blir möjlig.

Möjligheterna att skaffa I 16 tillräckliga övningsområden har undersökts noga. Bl. a. har en arbetsgrupp under länsstyrelsen i Hallands län med representanter för berörda civila och militära myndigheter ingående granskat olika alternativ till markfrågans lösning. Det slutliga valet har stått mellan ett område vid Slättåkra ca 26 km norr om Halmstad och tre alternativa områden vid Mästocka ca 30 km öster om Halmstad, benämnda Mästocka I, II och III. Närmare uppgifter om areal, antal mantalsskrivna personer m.m. inom de fyra områdena finns i den tidigare (s. 2) nämnda bilagan. Försvarets fastighetsnämnd har på min företrädares uppdrag närmare utrett frågan och föreslagit att ett nytt övnings- och skjutfält för I 16 anordnas inom det område om ca 3 300 ha som kallas Mästocka II.

Det är uppenbart att det, i varje fall i södra Sverige, är omöjligt att anskaffa ett sammanhängande område av den storlek som det här är fråga om utan att det medför konflikter med andra samhällsintressen. Det är därför viktigt att frågan om en sådan markanskaffning utreds noggrant. Jag anser att de utredningar som har gjorts fyller de anspråk på objektivitet och noggrannhet som rimligen kan ställas. All möjlig hänsyn har tagits till övriga samhällsintressen. I likhet med fastighetsnämnden finner jag att ett nytt övnings- och skjutfält enligt alternativet Mästocka II ger de största möjligheterna att begränsa de sociala konsekvenserna för de människor som berörs av markanskaffningen. Även från andra samhälleliga synpunkter, t. ex. när det gäller jord- och skogsbrukets intressen, är det fördelaktigt att välja detta alternativ. Mästocka II är inte det bästa alternativet från militär övningssynpunkt men det uppfyller i huvudsak kravet på att ge förbandet tillfredsställande övningsmöjligheter. Jag konstaterar vidare att länsstyrelsen, landstinget och Halmstads kommun har biträtt förslaget att lägga det nya övningsfältet i Mästocka och att Laholms kommun inte direkt motsätter sig en sådan lokalisering. Jag förordar därför att mark för ett nytt övnings- och skjutfält för I 16 med InfKAS anskaffas i enlighet med fastighetsnämndens förslag. Anskaffningen omfattar ca 3 300 ha, varav ca 1 600 ha skogsmark, 80 ha åkermark, 75 ha ängsmark och 1 450 ha icke produktiv mark. Området ligger inom Laholms kommun i omedelbar anslutning till flygvapnets skjutfält Tönnersjö. Dess läge och omfattning framgår av följande karta (intagen på s. 4).

1. Alternativet Slättåkra
2. Flygvapnets skjutfält Tönnersjö
3. Förordat nytt övnings- och skjutfält

Att ta i anspråk det förordade markområdet för militära övningsändamål medför naturligtvis nackdelar för de människor som bor inom området och främst för dem som är beroende av marken för sin utkomst. Även människor som bor utanför fältet kan få olägenheter genom att de måste avstå mark. Det är av största vikt att alla möjliga åtgärder vidtas för att begränsa olägenheterna för de personer som berörs av markanskaffningen. Inom själva fältet bor enligt nuvarande uppgifter 22 personer. Enligt vad som framgår av utredningen är det möjligt att åtminstone övergångsvis låta flertalet av dem bo kvar i sina bostäder, om de önskar det och anser sig kunna godta bullret från övningarna. Det är angeläget att detta medges i så stor utsträckning som det är möjligt från säkerhetssynpunkt. För dem som inte kan medges eller inte vill bo kvar liksom för dem som kommer att sakna möjlighet till fortsatt försörjning på platsen måste särskilda åtgärder vidtas. Jag utgår från att den delegation för anskaffning av fältet, som jag förordar i det följande, i samverkan med de regionala och lokala myndigheterna ingående undersöker vilka möjligheter som finns att erbjuda dessa personer annan bostad. Stora ansträngningar måste göras för att försöka skaffa ersättningsmark åt dem som är sysselsatta med jord- och skogsbruk och som önskar fortsätta med denna verksamhet. Detta gäller även dem som bor utanför fältet och som genom att de tvingas avstå mark inom detta kommer att få väsentligt försämrade möjligheter att fortsätta med jord- och skogsbruk. Jag noterar med tillfredsställelse att såväl landstinget som Halmstads kommun har förklarat sig beredda att medverka aktivt bl. a. genom att inventera sina egna markinnehav. Det ankommer på lantbruksnämnden att medverka i detta sammanhang. Lämpligt belägen domänmark bör också kunna komma i fråga som ersättningsmark.

Jag vill i detta sammanhang anmäla att länsläkarorganisationen i Hallands län har överlämnat en sociologisk undersökning bland befolkningen inom och omedelbart utanför det föreslagna skjutfältsområdet sedan fastighetsnämnden lade fram sitt förslag. Undersökningen har utförts av naturvårdsverkets omgivningshygieniska avdelning på länsläkarorganisationens initiativ. Undersökningen bygger på intervjuer och frågeformulär. Den försöker belysa de psyko-sociala och sociala konsekvenser som redan har uppkommit eller kan väntas uppkomma i samband med skjutfältsplanerna. Jag har inhämtat yttrande över undersökningen från länsstyrelsen i Hallands län. Länsstyrelsen konstaterar bl. a. att det är ofrånkomligt att en skjutfältsutbyggnad medför förändringar för de människor som berörs av den. Detta har uppmärksammats redan vid utredningen om skjutfältets placering och omfattning och har bl. a. lett till att alternativen Mästocka II och III har tagits fram. Dessa alternativ medför minskade störningar i olika avseenden i förhållande till det ursprungliga Mästockaalternativet. Länsstyrelsen framhåller att både styrelsen och övriga berörda myndigheter, däribland fastighetsnämnden, har varit medvetna om konsekvenserna för de berörda människorna och därför föreslagit olika åtgärder från samhäl-

lets sida för att motverka dessa. Som framgår av vad jag har anfört i det föregående är jag medveten om att genomförandet av den föreslagna skjutfältsanskaffningen kommer att medföra allvarliga förändringar i levnadsförhållandena för dem som berörs av åtgärderna. Jag anser dock att man vid utarbetandet av förslaget har tagit så stor hänsyn till konsekvenserna för befolkningen som det har varit möjligt utan att i alltför hög grad beskära de militära övningsmöjligheterna.

Jag anser mig vidare böra anmäla att de markägare som berörs av förslaget genom en särskild förening, Föreningen för Mestockabygdens Bevarande, i skrivelser till olika myndigheter kraftigt har motsatt sig att ett övnings- och skjutfält anordnas inom Mästockaområdet. Man har bl.a. pekat på risken för icke godtagbara bullerstörningar från den planerade verksamheten på skjutfältet.

Risken för bullerstörningar har övervägts inom länsstyrelsens arbetsgrupp. Arbetsgruppen har bedömt att verksamheten på flygvapnets skjutfält Tönnersjö har högre bullernivå än vad verksamheten inom det nya fältet kommer att få. På fastighetsnämndens initiativ har bullermätningar gjorts vid skjutningar inom området, varvid de vapentyper som åstadkommer mest buller har använts. Resultatet av dessa mätningar har bedömts på olika sätt av de myndigheter m. fl. som har yttrat sig i frågan. Jag konstaterar att länsstyrelsen, som har ansvaret för miljövården inom länet, inte har funnit att mätresultaten ger anledning till någon annan ståndpunkt i skjutfältsfrågan än styrelsen har redovisat till fastighetsnämnden. Jag förutsätter emellertid att allvarliga ansträngningar görs för att i möjligaste mån undvika bullerstörningar från den militära verksamheten på fältet. Bl. a. bör skjutstationernas och anfallsbanornas placering studeras noggrant, framförallt när det gäller skjutningar med de vapen som åstadkommer mest buller. Det ankommer på fortifikationsförvaltningen och chefen för armén att studera denna fråga i nära samråd med länsstyrelsen och berörda kommuner. Om det ändå visar sig att de som bor utanför fältet blir särskilt störda, måste försvaret vara berett att lösa in vederbörande fastigheter om ägarna kräver detta.

Enligt vad som framgår av utredningen medför det föreslagna övnings- och skjutfältet inte några intrång av betydelse från regional planeringssynpunkt eller från naturvårds- och kulturminnessynpunkt.

Jag anser att det är viktigt att man så mycket som möjligt tar till vara skogens produktionsförmåga inom det föreslagna övnings- och skjutfältet. Vidare finner jag det angeläget att allmänheten får tillträde till fältet som friluftss- och strövområde i den utsträckning som detta är möjligt utan att utbildningsverksamheten störs eller gällande säkerhetsbestämmelser överträds.

En särskild delegation bör inrättas för att genomföra markanskaffningen m. m. för det nya fältet. Delegationen bör också ha till uppgift att pröva i vilken utsträckning fastigheter utanför skjutfältet skall lösas in på grund av

bullerstörningar. Det ankommer på regeringen att besluta om att inrätta delegationen.

Fortifikationsförvaltningen har överslagsmässigt beräknat kostnaderna för att anskaffa erforderlig mark m. m. till 20 milj. kr. Som jag har nämnt i det föregående har medel beräknats för budgetåret 1978/79 för att kunna påbörja markanskaffningen.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att medge att mark anskaffas för ett nytt övnings- och skjutfält för
Hallands regemente med infanteriets kadett- och aspirantskola i
enlighet med vad jag har angett i det föregående.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga

FÖRSVARETS FASTIGHETSNÄMND

Stockholm 1978-09-14

D.Nr 46/1976

Försvarsdepartementet**Nytt övnings- och skjutfält för Hallands regemente och försvarsområde med infanteriets kadett- och aspirantskola**

Genom försvarsdepartementets remiss 1976-06-30 har försvarets fastighetsnämnd anmodats att verkställa utredning rörande ett av chefen för armén 1976-06-17 framlagt förslag till anskaffning av nytt övnings- och skjutfält för Hallands regemente och försvarsområde (I 16/Fo 31. i fortsättningen benämnt I 16) med infanteriets kadett- och aspirantskola (InfKAS) samt att till departementet inkomma med det yttrande och förslag vartill utredningen kunde ge anledning. Efter avslutad utredning får fastighetsnämnden anföra följande.

Nuvarande markinnehav

I 16 med InfKAS disponerar för närvarande ett övningsfält (inklusive kasernområde) vid Halmstad om cirka 110 hektar, Nyårsåsens skjutfält om cirka 625 hektar och lägerområdet Skedalahed om cirka 35 hektar. För i huvudsak grupperingsövningar arrenderas det söder om övningsfältet belägna Galgberget om cirka 50 hektar av Halmstads kommun. InfKAS arrenderar av enskilda sammanlagt cirka 510 hektar. För vissa skjutningar kan regementet använda Ringenäs skjutfält. Detta är emellertid ett luftvärnsskjutfält, som främst används av Göta luftvärnsregemente (Lv 6). Fältet omfattar cirka 130 hektar mark men har riskområde över havet. Vid vissa tillfällen kan regementet också disponera flygvapnets skjutfält Tönnersjö om cirka 1 600 hektar.

På bifogade översiktskarta (bilaga A) har av försvaret ägda markområden angivits med svarta begränsningslinjer.

Det vid Halmstad belägna övningsfältet uppfyller inte de krav som ställs på ett övningsfält för infanteriregemente. Fältets yta medger endast att ett mindre antal övningsavdelningar samtidigt kan bedriva enskild utbildning och förbandsutbildning i grupp. Flera övningsavdelningar måste bedriva utbildning utanför fältet. Området medger skjutning med skarp ammu-

tion på skjutbanor och i övrigt relativt goda övningsmöjligheter inom plutons ram. Endast en (reducerad) kombinerad anfalls- och försvarsövning för kompani får plats.

Nyårsåsen nyttjas främst som strids- och fältskjutningsområde. Det medger bland annat samtidig, men inte av varandra oberoende, stridsskjutning enligt alternativ: tre förstärkta skytteplutoner eller ett skyttekompani och en skyttepluton. Båda alternativen medger understöd av granatkastar- och infanterikanonpluton.

Ringnäs medger vissa stridsskjutningar med pluton – reducerat kompani förstärkta med granatkastar- och infanterikanonpluton. Det är även ett mycket lämpligt luftvärns- och värnkanonskjutfält. Området disponeras – som förut nämnts – främst av Lv 6.

Skedalahed utnyttjas främst som förlägningsplats vid krigsförbandsutbildning. Endast formella övningar inom kompani samt förlägnings- och fältarbetsövningar kan bedrivas inom området.

Galgberget disponeras i begränsad omfattning för formella övningar såsom grupperingsövningar, stridsutbildning med lös ammunition och liknande.

Övriga arrenderade områden utgörs av ett antal "skraddarsydda" områden, vilka utnyttjas främst för InfKAS behov.

Tönnersjöfältet disponeras av I 16 med InfKAS 25 à 30 dagar per år för begränsade pansarvärns- och granatkastarskjutningar, för försvarsstrid i kompani med skarp ammunition samt för artilleriskjutningar. Fältet är på grund av svårframkomliga mossmarker inte lämpligt för övriga infanteriövningar såsom till exempel anfallsövningar.

Chefens för armén förslag till nytt övnings- och skjutfält

En arbetsgrupp under länsstyrelsen i Hallands län med representanter för länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen, lantbruksnämnden, landstinget, domänverket, Halmstads och Laholms kommuner samt företrädare för I 16 med InfKAS och flygvapnets Halmstadsskolor (F 14) har med anledning av regeringens (bostadsdepartementets) beslut 1975-03-13 angående "Program för fullföljande av riktlinjer för den fysiska riksplaneringen i Hallands län" kompletterat en av militärbefälhavaren för Västra militärområdet på chefens för armén uppdrag tidigare genomförd utredning av möjligheterna att anskaffa ett nytt övnings- och skjutfält för I 16 med InfKAS. Den av arbetsgruppen företagna översynen stöder tidigare framkommen uppfattning att ett nytt övnings- och skjutfält bör ligga antingen vid Slättåkra, cirka 26 km norr om Halmstad, eller vid Mästocka, cirka 30 km öster om Halmstad. Arbetsgruppen förordar Mästocka. Tre alternativ, betecknade I, II och III, omfattande respektive cirka 2 700, 3 300 och 3 400 hektar har utarbetats för ett övnings- och skjutfält vid denna plats. Samtli-

ga alternativ gränsar i norr direkt till flygvapnets skjutfält Tönnersjö. Alternativ I är bäst ut övningssynpunkt. Alternativen II och III erbjuder emellertid betydande fördelar ur social synpunkt. Arbetsgruppen förordar därför dessa alternativ. Chefen för armén ansluter sig till denna uppfattning. Av alternativen II och III bedömer chefen för armén alternativ III vara lämpligare. Chefen för armén hemställer i sin skrivelse 1976-06-17 till regeringen att den av arbetsgruppen verkställda utredningen får ligga till grund för beslut om anskaffning av ett nytt övnings- och skjutfält för I 16 med InfKAS.

Om för I 16 med InfKAS anskaffas ett övnings- och skjutfält av angiven storleksordning anser chefen för armén att anbefalld skjututbildning helt och annan utbildning till övervägande del kommer att kunna genomföras på försvarets egen mark. Fälten vid Halmstad kommer därvid att fylla behovet av närövningsmark för regementet. De av chefen av armén föreslagna alternativens belägenhet har på översiktskartan, bilaga A, markerats med svart skraffering. Områdenas närmare avgränsning framgår av bifogade ekonomiska kartor (bilaga B och C).

Försvarets fredsorganisationsutrednings synpunkter och statsmakternas beslut 1978 om arméns fredsorganisation

Försvarets fredsorganisationsutredning konstaterar i sitt slutbetänkande del 1 att vissa arméförband, däribland I 16 med InfKAS, har otillräcklig tillgång på mark för att medge tillfredsställande utbildningsresultat. För sådana förband behövs särskilda åtgärder för ytterligare markanskaffning. Där detta inte är möjligt bör övervägas att, med hänsyn till de otillfredsställande utbildningsbetingelser som bristen på mark ger, flytta eller lägga ner förbanden. Som särskilt allvarligt har utredningen betraktat förhållandet att arméns största skola för utbildning av blivande chefer vid stridande förband, InfKAS, inte har tillräckligt goda utbildningsbetingelser.

Fredsorganisationsutredningen återkommer i sitt slutbetänkande del 2 till de markfrågor som berör I 16 med InfKAS. Utredningen har ansett sig böra undersöka om man inte kunde undvika att skaffa ytterligare mark genom att lägga ner I 16 och flytta InfKAS till annan ort. Därigenom skulle förutom markanskaffningen omfattande nybyggnads- och istandsättningsarbeten kunna undvikas. Mot nedläggning talar emellertid dels nackdelar från värnpliktsocial synpunkt och för anställd personal dels de negativa konsekvenserna för sysselsättningen i Halmstad och för mobiliseringsberedskapen inom försvarsområdet. Mot flyttning av InfKAS talar också rekryteringsskäl. Utredningen har därför funnit att såväl I 16 som InfKAS bör vara kvar i Halmstad. Utredningen förutsätter därvid att förbandets behov av övningsmark blir tillgodosett genom att ett nytt skjutfält anskaffas.

Regeringen har i propositionen 1977/78: 65 behandlat de förslag till förändringar i arméns organisation som fredsorganisationsutredningen lagt fram i sitt slutbetänkande del 2. Därvid har regeringen liksom utredningen utgått från att nuvarande förbandsorganisation i Halmstad bibehålles. Riksdagen (FöU 1977/78: 11, rskr 1977/78: 173) har godtagit regeringens förslag.

Skjutfältsfrågans tidigare handläggning

Frågan om anskaffning av ett nytt övnings- och skjutfält för Hallands regemente började utredas av de militära myndigheterna i början av 1970-talet. Sedan försvarets fredsorganisationsutredning i sin s.k. nyårspromemoria 1971-12-31 konstaterat att tillgången på mark för I 16 med InfKAS var klart otillräcklig undersökte regementschefen i samråd med bl.a. berörda kommuner och länsstyrelsen i Hallands län 1971-1972 ett flertal områden för lokalisering av ett nytt övnings- och skjutfält. I undersökningen enades man om att två alternativ framstod som tänkbara, nämligen Slättåkra och Tönnersjö, vilket senare kom att benämnas Mästocka. Förnyade undersökningar av dessa alternativ gjordes under 1973.

Försvarets fredsorganisationsutredning uppdrog 1974-03-15 åt chefen för armén att undersöka möjligheterna att skaffa I 16 med InfKAS övnings- och skjutfält som uppfyllde de av honom uppställda kraven. I samråd med länsstyrelsen, berörda kommuner m.fl. civila myndigheter genomförde chefen för I 16, under militärbefälhavaren för Västra militärområdet, en sådan utredning. Inledningsvis undersöktes och grovgranskades 24 olika områden inom ett avstånd av fyra mil från Halmstad. För fortsatt detaljgranskning av fem områden som efter denna inledande granskning bedömdes som realistiska alternativ bildades en samrådsgrupp med representanter för länsstyrelsen, landstinget, Halmstads och Laholms kommuner, lantbruksnämnden, skogsvårdsstyrelsen och länsbrandinspektören samt företrädare för de lokala militära förbanden. Efter avslutad detaljgranskning anförde samrådsgruppen sammanfattningsvis:

”Samrådsgruppen finner att övervägande skäl talar för att Mästocka är det bästa alternativet. Gruppen stöder sig därvid främst på det faktum att området redan rymmer ett skjutfält, som är mer störande från bullersynpunkt än vad det eventuellt tillkommande fältet bedöms bli. All militär skjutverksamhet samlas till ett område i regionen vilket är en betydande fördel för den civila planeringen och även en fördel med hänsyn till möjligheten till militär samordning. Gruppen är medveten om att ett fält av dessa dimensioner inte kan anordnas utan att civila intressen berörs, fast boende, boende i fritidshus och markägare. Gruppen förutsätter att alla rimliga ansträngningar görs för att hålla invånare och markägare skadeslösa. Mesta möjliga hänsyn måste tas till enskildas önskemål oavsett vilket fält man slutgiltigt stannar för.”

I redovisning till försvarets fredsorganisationsutredning 1974-06-27 angav chefen för armén, i prioriteringsordning, fem områden som efter genomförd utredning kvarstod som huvudalternativ, nämligen Mästocka, Slättåkra norra, Kragared, Slättåkra södra och Asige. De båda sistnämnda angavs som andrahandsalternativ. Alternativet Mästocka bedömdes sammantaget vara något lämpligare än övriga redovisade huvudalternativ.

Kommunfullmäktige i Laholm riktade i beslut 1974-08-27 anmärkningar mot det av chefen för armén redovisade utredningsmaterialet. Föreningen för Slättåkrabygdens Bevarande, som bildats i syfte att hindra att ett militärt övnings- och skjutfält förläggs till trakten, framförde i skrivelse 1974-10-01 till chefen för armén protester mot den framlagda utredningen. Föreningen för Mestockabygdens Bevarande framförde i skrivelse 1975-04-19 till försvarsdepartementet kritik mot utredningen.

I beslut 1975-03-13 över de upprättade programmen för fullföljande av riktlinjer för den fysiska riksplaneringen i Hallands län uttalade regeringen genom bostadsdepartementet bland annat: "Vad beträffar skjutfältet i Tönnersjö bör erforderlig mark reserveras så att en framtida utvidgning för I 16:s räkning möjliggörs". — — — "Den arbetsgrupp som bildats i länet med representanter för kommuner, landsting, länsstyrelse och lokala militära förband bör med utgångspunkt i dessa förutsättningar under planeringsskedet pröva möjligheten att komma fram till lösningar som tillgodoser olika intressen." Åt länsstyrelsen uppdrogs att biträda länets kommuner i planeringsskedet.

Med hänvisning till det uppdrag som givits av regeringen samt uttalade önskemål om komplettering av tidigare utredningsmaterial bildades en arbetsgrupp under länsstyrelsen och med representanter för länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen, lantbruksnämnden, landstinget, domänverket, Halmstads och Laholms kommuner samt företrädare för de lokala militära förbanden.

Arbetsgruppen har i vad avser alternativen Mästocka och Slättåkra norra kompletterat den av chefen för armén tidigare redovisade utredningen. Detaljutredningen i det ursprungliga förslaget har särskilt granskats med avseende på de båda nämnda alternativen. För att med bibehållande av militär användbarhet minimera de negativa sociala konsekvenserna av en lokalisering enligt Mästockaalternativet har arbetsgruppen framlagt två nya förslag till avgränsning av detta område, benämnda Mästocka II och Mästocka III.

Arbetsgruppen har angivit att dess utredningsarbete haft som målsättning att försöka finna lösningar som i möjligaste mån kan undanröja konflikter och motsättningar. Den sammanfattande bedömning som gjorts av de olika alternativa områdena har, liksom i den tidigare utredningen, omfattat befolkning, influens på närliggande områden, bebyggelse, markägare och markinnehav, näringsliv (främst jord- och skogsbruk), natur och miljö, friluftsliv samt vägnät. Ur arbetsgruppens utredningsmaterial — med viss senare införskaffad komplettering — må här anföras följande.

Områdenas belägenhet framgår av vad som redan anförts under rubriken "Chefens för armén förslag till nytt övnings- och skjutfält". För Slättåkraområdet uppgår totalarealen till cirka 2 900 hektar, varav cirka 1 900 hektar utgör produktiv skogsmark, cirka 50 hektar åkermark och cirka 50 hektar ängsmark medan återstoden består av vattenområden och impediment. För området Mästocka I uppgår totalarealen, som tidigare angivits, till cirka 2 700 hektar, varav cirka 1 600 hektar produktiv skogsmark, cirka 90 hektar åkermark och cirka 75 hektar ängsmark. Återstoden av detta område utgörs i huvudsak av moss- och myrmarker. Totalarealen för området Mästocka II uppgår till cirka 3 300 hektar. Arealen produktiv skogsmark inom detta område är cirka 10 hektar mindre än inom området Mästocka I. Åkerarealen är likaledes ca 10 hektar mindre. Omfattningen av ängsmark är praktiskt taget densamma. Totalarealen för området Mästocka III uppgår till cirka 3 400 hektar. Den produktiva skogsmarken utgör cirka 1 630 hektar. Åker- och ängsmarksareal är i stort densamma som för område Mästocka II.

Beträffande områdenas natur och miljö har angivits, att inget av dem bedöms ha särpräglade naturvärden eller unika miljöer, som inte finns på andra håll. Mästockaområdena är delar av det gamla halländska svedjelandet, vilket ännu delvis sätter sin prägel på landskapsbilden.

Höjdvariationerna är relativt ringa och skogklädda partier omväxlar med moss- och myrområden. Skogen är i huvudsak medelåldrig tallplantering, omväxlande med nyplanterade grankulturer. På några ställen finns äldre bland- och bokskogsområden. Inom Mästocka I-området saknas sjöar, medan däremot områdena II och III inrymmer Bästhultasjön. Slättåkraområdet kännetecknas av den varierande topografin med stenblocksrika höjdparter omväxlande med myrmarker och inägor. Inom området finns ett flertal sjöar, vilka i viss mån är svårtillgängliga och därför har ett begränsat värde från friluftssynpunkt. Större delen av området är skogbevuxet med gran som dominerande trädslag. Vissa mindre områden med tallskog och blandskog finns liksom enstaka dungar med bok. Genom stormfällning har bildats kalområden, som dock återplanterats med gran.

Inom Slättåkraområdet äger domänverket, Sperlingsholms och Fröslida gods tillsammans cirka 60 % av totalarealen. Återstoden är i enskild ägo, uppdelad på 23 markägare. Inom de tre Mästockaområdena är Hallands läns landsting den största markägaren med ett innehav av drygt 20 %. Inom området Mästocka I innehas återstoden av 58, inom Mästocka II av 50 och inom Mästocka III av 59 enskilda markägare. Slättåkraområdet innefattar omkring åtta utvecklingsbara jordbruk samt fyra deltidjordbruk. Delvis belägna inom detta område finns också cirka tre utvecklingsbara jordbruk och tre deltidjordbruk. Antalet fritidshus uppgår till cirka tio. 27 personer är mantalsskrivna inom området. Det finns ringa möjlighet att genom gränsjusteringar minska antalet boende inom området. Inom området Mästocka I finns möjligen fyra utvecklingsbara jordbruk samt 26 deltidjordbruk.

TVå utvecklingsbara jordbruk har mindre delar av sina ägoinnehav inom området. Antalet fritidshus uppgår till 13. 48 personer är mantalsskrivna inom området, varav dock två avflyttat till annan ort. Möjligheter finns för ett mindre antal boende att bo kvar på sina fastigheter efter ett förvärv. Detta gäller i ytterkanterna av området, främst vid Mörkhult. Områdena Mästocka II och III rymmer möjligen två à tre utvecklingsbara jordbruk. Vidare finns några deltidjordbruk. Ett fåtal utvecklingsbara jordbruk har mindre delar av sitt ägoinnehav inom områdena. Det finns 13 fritidshus inom områdena. 30 personer är mantalsskrivna inom områdena. Möjlighet finns för omkring 20 personer att bo kvar på sina fastigheter efter ett förvärv. Detta gäller längs vägen Mörkhult–Lossbygget samt vid Torp.

Länets skogsvårdsstyrelse har angivit, att Mästockaalternativet är det som ur skoglig synpunkt klart är att föredra eftersom produktionsbortfallet och värdet av detta på grund av lägre bonitet och besvärliga drivningsförhållanden är avsevärt lägre för detta alternativ.

Lantbruksnämnden har anfört, att skadorna ur jord- och skogsbrukssynpunkt blir klart lägst inom Mästockaområdet, vilket ur enbart dessa synpunkter därför är att föredra. Alternativen Mästocka II och III har framför Mästocka I bland annat den fördelen att större delen av de av sistnämnda alternativ berörda lantbrukarna kan bo kvar och fortsätta att bruka sina jordbruksföretag. Sett enbart från jord- och skogsbrukets synpunkt synes alternativen II och III därför vara bättre än alternativ I. Alternativ II framstår som obetydligt bättre än alternativ III. Lantbruksnämnden har funnit att en lokalisering till Mästocka enligt något av de senast redovisade alternativen – med utgångspunkt i de synpunkter lantbruksnämnden har att företräda – än klarare pekar mot Mästocka i jämförelse med varje annat tidigare redovisat område för ett skjutfält.

Brandchefen i Halmstads kommun har anfört, att Slättåkraområdet ur brandrisksynpunkt är normalt, medan Mästockaområdet bedöms som farligare än normalt, främst beroende på den rikliga förekomsten av brandkänsliga mossar i stora stråk. Vägnätet inom Slättåkraområdet är normalt, men behöver delvis byggas ut. Vattentillgången är bra med en förhållandevis jämn fördelning av sjöar. Inom Mästockaområdet är vägnätet svagt. Att bygga ut detta för att därigenom förbättra åtkomligheten bedöms dock inte möta några hinder i de västra och inre delarna. Förhållandena anges vara sämst i de östra delarna mot de stora mossmarkerna vid Bästhult. Öppet vatten saknas i form av sjöar eller större vattendrag, även om området i stora delar är vattensjukt. Dammar kan emellertid lätt anläggas på flertalet platser. Med hänsyn till den samordning och samverkan som kan etableras med brandberedskapsorganisationen på flygvapnets intilliggande skjutfält har brandchefen funnit att Mästockaområdet är att föredra trots de nackdelar som vidlåder detta område i form av högre brandrisk och högre kostnader för vägbyggen, brandhinder och branddammar. De alternativa Mästockaområdena II och III betraktas ur brandrisksynpunkt som sämre än område I. Av alternativen II och III förordas alternativ III.

Luftfartsverket och chefen för flygvapnet har bedömt luftfartens inverkan inom aktuella områden. Av denna bedömning framgår, att Slättåkraområdet delvis ligger inom inflygningsriktningen mot Halmstad, men att flygtrafik här ganska lätt kan ledas förbi. För att utnyttja området måste dock ett nytt restriktionsområde inrättas, vilket innebär tillskott av ytterligare ett hinderöch farligt område för luftfarten, varvid invanda luftfartsrutiner måste ändras. Mästocka I föredras främst på grund av befintligt restriktionsområde, vilket alltid medger skjutning upp till 1 350 m. ö. h., oftast upp till 2 000 m. ö. h. och enstaka gånger upp till 3 050 m. ö. h.

Beträffande influens på närliggande områden har för samtliga Mästoc-kaalternativ bedömts att verksamheten på flygvapnets intilliggande skjutfält har högre bullernivå än vad det nya fältet kommer att medföra. Vid Slättåkra-alternativet bedöms bullret inte medföra nämnvärda problem.

Arbetsgruppen anför sammanfattningsvis, att den företagna översynen och kompletteringen av tidigare utredning stöder uppfattningen om att ett nytt övnings- och skjutfält – under förutsättning att laga eller andra hinder inte kommer att möta – bör väljas vid Mästocka eller Slättåkra. Sett från militära synpunkter anför arbetsgruppen att Mästocka I bäst svarar mot de krav som ställs upp för ett övnings- och skjutfält av här aktuellt slag. Av de redovisade förslagen i Mästocka erbjuder alternativen II och III från civil/social synpunkt fördelar framför alternativ I, även om det inte heller vid genomförande av dessa förslag kan undvikas olägenheter för enskilda människor i området. Eftersom antalet boende som nödvändigtvis måste flytta minskas avsevärt om alternativ II och III väljs anser sig arbetsgruppen bland de tre områdena i Mästocka böra förorda dessa alternativ.

I samband med att arbetsgruppen slutförde sin undersökning lämnade den vid ett informationsmöte i Mästocka de berörda markägarna information om utredningsresultatet.

Fastighetsnämndens undersökningar

Fastighetsnämnden vill först redovisa att den tagit del av Föreningens för Mestockabygdens Bevarande skrivelser 1975-04-21 till chefen för armén och 1976-06-05 till försvarets fredsorganisationsutredning, Laholms kommuns skrivelse 1976-10-20 samt Hallands läns kommuners och Hallands läns landstings skrivelser 1977-02-25 och 1977-03-16 (i vilken även länsstyrelsen deltagit) till fredsorganisationsutredningen samt slutligen Södra Hallands naturskyddsförenings skrivelse till fredsorganisationsutredningen 1976-08-30. Alla dessa handlingar finns fogade till akten i ärendet.

Föreningen för Mestockabygdens Bevarande har framfört synpunkter i skrivelser till fastighetsnämnden 1977-03-10 och 1977-04-26. Även enskilda markägare har tillskrivit fastighetsnämnden. Dessa handlingar har också fogats till akten.

För att få närmare kännedom om förhållandena har fastighetsnämnden besökt Halmstad och därvid bland annat besiktigt de föreslagna skjutfältsområdena. Nämnden har också sammanträffat med länsstyrelsen, berörda kommuner samt andra berörda civila och militära myndigheter. Vid ett offentligt möte i Mästocka har fastighetsnämnden berett de av Mästockaalternativen berörda markägarna och andra intresserade tillfälle att framföra synpunkter på förslaget.

Vid sammanträdet deklarerade markägarna sin motvilja mot det ingrepp som anordnandet av ett skjutfält i Mästockaområdet skulle medföra för dem. Skarp kritik riktades mot föreliggande utredningar såväl i sak som beträffande slutsatser och förslag. Bland annat hävdades därvid att utredningarna i stället för att söka komma fram till ett lämpligt övnings- och skjutfält inriktat sig på att försöka konstruera ett sådant. Möjligheterna att förlägga ett skjutfält till området norr och nordost eller öster om de föreslagna Mästockaområdena ansågs böra närmare undersökas. Farhågor uttalades för att bygden skulle komma att utsättas för kraftiga bullerstörningar. Att någon bullerundersökning inte utförts ansågs vara en allvarlig brist i utredningen. Krav framställdes på att, därest ett övnings- och skjutfält ändå skulle förläggas till Mästockaområdet, berörda markägare skulle ges full kompensation, i första hand genom ersättningsmark.

Fastighetsnämnden har inhämtat länsstyrelsens i Hallands län yttrande i ärendet. Därvid har länsstyrelsen också beretts tillfälle att bemöta den kritik, som från intresseföreningarna i Slättåkra och Mästocka riktats mot de föreliggande utredningarna.

Länsstyrelsen har i sin tur inhämtat yttrande från Halmstads och Laholms kommuner. Länsstyrelsen har vidare samrått med Hallands läns landstingskommun, vars förvaltningsutskott i yttrande 1977-08-22 över fredsorganisationsutredningens slutbetänkande del 2 behandlat frågan om övnings- och skjutfält för I 16 med InfKAS.

Halmstads kommun har sammanfattningsvis anfört:

”Kommunen anser att I 16 skall vara kvar som infanteriförband. Enligt uppgift krävs ett nytt övnings- och skjutfält för att detta skall vara möjligt. Kommunen är därför positiv till att I 16 får tillgång till nytt fält. Detta fält bör förläggas till den plats, där det bedöms bäst vid en samlad civil och militär bedömning oavsett kommungräns. Kommunen anser att storleken på fältet bör kunna minskas genom ökad rationalisering. Kommunen betonar att alla rimliga åtgärder bör vidtas för att minska intrånget för de boende och för markägarna. Kommunen understryker möjligheten att ordna ersättningsmark särskilt till dem som är beroende av marken för sin utkomst.”

Beträffande frågan om möjligheterna att ordna ersättningsmark till de markägare som är beroende av marken för sin utkomst har kommunen pekat på att staten-markköparen har det största ansvaret. Uppgiften är enligt kommunens uppfattning inte omöjlig eftersom det allmänna har stora

markinnehav i attraktiva lägen. Kommunen har förklarat sig beredd att i samma syfte inventera sitt eget markinnehav.

Laholms kommun betonar att den anser att det ur rättvisesynpunkt hade varit rimligt att skjutfältet placerats inom Halmstads kommun, som inrymmer regementet och som har flertalet vid regementet anställda som skattebetalare. I sitt yttrande har kommunen vidare anfört:

”Kommunstyrelsen anser emellertid att det för länet är av betydelse att regementet bibehålls och att kommunen inte bör motsätta sig en vidare utredning av skjutfältets lokalisering under följande förutsättningar:

1. Skjutfältsområdet inskränks till ytvidden och möjligheter till samordning med skjutfält för övriga vapenslag undersöks.
2. Skogs- och jordbrukare, som har sin utkomst av de areella näringarna inom området erbjuds ersättningsmark genom statliga myndigheter.
3. Fastighetsägare, som berörs av skjutfältet, lämnas full kompensation.
4. Statsmakterna medverkar till anskaffandet av bostäder för de personer, som tvingas lämna sina hem.
5. Samarbetskommitté mellan militära, statliga och kommunala myndigheter samt berörda sakägare bildas.”

Kommunen har också pekat på möjligheterna att, genom placering av en skjutstation i nordväst och en i nordöst med skjutriktning in mot flygvapnets skjutfält, kunna begränsa områdets omfattning.

Hallands läns landstings förvaltningsutskott har i sitt ovannämnda yttrande över fredsorganisationsutredningens slutbetänkande del 2 anfört bland annat:

”En förutsättning för att I 16/Fo 31 och InfKAS skall kunna kvarbli i Halmstad är enligt utredningen att förbandets behov av övningsmark blir tillgodosett genom ett nytt skjutfält. Förvaltningsutskottet har för sin del övertygats om att också denna utredningens slutsats är riktig. Utskottet har intet att erinra mot uttalandet att förslaget om nytt skjutfält i Mästocka bör läggas till grund för anskaffningen. Landstingskommunen har varit representerad i den arbetsgrupp som gjorde en översyn av de tidigare utredningarna rörande alternativ för förläggning av nytt skjutfält. Förvaltningsutskottet anser att det vid förläggning av ett sådant till det förordade området i Mästocka bör vara möjligt att i rimlig utsträckning tillgodose både det allmänna länsintresset av att bl. a. från regionalpolitiska och värnpliktsociala utgångspunkter kunna behålla I 16/Fo 31 och InfKAS och de enskilda intressen som kan beröras av skjutfältsanläggningen. Utskottet utgår från att så stor hänsyn som möjligt tas till den befolkning som är bosatt inom området och att offentliga organ – i första hand staten – aktivt medverkar till anskaffning av ersättningsmark åt dem som genom anläggningen kan lida intrång i sina markinnehav.

Landstingskommunen torde vara den största enskilda markägaren inom det berörda området. Utskottet erinrar om att det redan i remissyttrandet den 19 februari 1973 förklarade sig berett att ta upp överläggningar om marköverlåtelse till staten för det angivna ändamålet. Med hänsyn till landstingskommunens förhållandevis stora markinnehav inom andra delar av Veinge-Tönnersjöområdet synes det ej uteslutet att sådana överläggningar även kan få avse att ge staten möjligheter att tillhandahålla ersättningsmark åt av skjutfältsanläggning berörda markägare som kan vara i behov därav.

Förvaltningsutskottet utgår från att möjligheterna till samordning och samutnyttjande av ett nytt infanteriskjutfält med flygvapnets angränsande målplats Tönnersjö tillvaratages i syfte att begränsa den totala arealen."

Länsstyrelsen har i sitt yttrande 1977-08-25 till fastighetsnämnden anför, att det länge stått klart att den övnings- och skjutfältsmark som I 16 med InfKAS disponerar i och kring Halmstad är otillräcklig och att det därför är nödvändigt att nya markområden förvärvas om utbildningsverksamheten vid regementet och kadett- och aspirantskolan skall kunna bedrivas rationellt och meningsfullt. Länsstyrelsen pekar också på att den vid olika tillfällen betonat förbandets stora regionalpolitiska betydelse inte bara för Halmstads kommun utan för hela länet och att den hela tiden hävdar att det därför inte bör komma ifråga att den militära verksamheten i Halmstad minskar. Cirka 450–500 militära och civila befattningshavare sysselsätts vid etablissemnet i Halmstad. Utbildningsverksamheten omfattar årligen cirka 800–900 värnpliktiga i grundutbildning och cirka 3 000 i repetitionsutbildning jämte frivillig utbildning av hemvärnsmän och personal ur frivilligorganisationerna, något som enligt länsstyrelsen understryker förbandets kommunal- och regionalpolitiska betydelse. Länsstyrelsen har också betonat de fördelar från värnpliktsocial synpunkt som ett inom rekryteringsområdet lokaliserat förband rymmer.

Beträffande valet av plats för ett nytt övnings- och skjutfält för förbandet delar länsstyrelsen uppfattningen att mark i första hand bör sökas vid Mästocka eller Slättåkra. Av dessa båda alternativ förordar länsstyrelsen Mästockaområdet. Om vid den fortsatta prövningen av ärendet befinnes att områdets areal kan och bör minskas förordar länsstyrelsen en sådan åtgärd. Fortsatta överväganden om ytterligare samordning mellan å ena sidan flygvapnets anspråk på Tönnersjöfältet och I 16 markbehov bör ske.

Under utredningsarbetets gång har samråd skett med länsstyrelsen både i vad avser plan- och naturvårdsfrågor. Då några väsentliga erinringar därvid inte framförts föreligger från plan- och naturvårdssynpunkt inga hinder mot ett genomförande av utredningsförslagen. Ej heller från kulturminnesvårdens synpunkt har några erinringar framförts.

Länsstyrelsen beklagar att det inte varit möjligt att lokalisera ett lämpligt område enligt de uppställda kraven som helt utesluter konflikter med det

civila samhället. I varje fall i södra Sverige torde det vara omöjligt att finna ett sammanhängande område av den storlek det här är fråga om som inom sig icke rymmer konflikthanledningar.

Länsstyrelsen bemöter också kritiken från intresseföreningarna mot de verkställda utredningarna. Länsstyrelsen understryker att utredningarna enligt länsstyrelsens uppfattning bedrivits med omsorg och med största respekt för inblandade parter önskemål och krav. Länsstyrelsen kan därför inte finna att de invändningar som riktats mot utredningens slutsatser är sakligt motiverade. Härom anför länsstyrelsen vidare bl. a. följande:

”De påpekanden om sakliga felaktigheter i 1974 års utredning har beaktats vid den året efter gjorda kompletteringen. Dessutom bör det påpekas, att vissa uppgifter av föränderlig karaktär, som t. ex. folkmängd, antal fritidshus m. m., kan variera något beroende på från vilken tidpunkt uppgiften härstammar. Det har från 1975 års arbetsgrupp framhållits, att förekommande uppgifter om folkmängd, fastigheter, taxeringsvärden m. m. härstammar från under utredningsarbetet senast publicerad offentlig statistik eller andra offentliga källor. Uppgifter efter den 1 juni 1975 har utredningen, som avlämnades i augusti 1975, inte kunnat beakta. De förändringar, som i olika hänseenden kan ha inträffat sedan denna tidpunkt i fråga om antalet boende, fastigheter m. m. torde för övrigt endast vara av marginell betydelse för utredningens slutresultat. Mästockaföreningen har i olika sammanhang riktat invändningar mot de värderingar av och slutsatser om jordbruks- och skogsbruksförhållandena inom de olika områdena. Dessa har, enligt vad länsstyrelsen inhämtat, följt de principer och graderingar som tillämpas i länet i andra sammanhang och det torde närmast få bli en förhandlingsfråga mellan parterna om kvalitetsbedömning och prissättning i händelse av att försäljning skall ske.”

Länsstyrelsen uppehåller sig också vid vissa frågor som avser genomförandet av markförvärvet och anför härvid:

”Utredningarna om övnings- och skjutfält för I 16 m. fl. har, som tidigare framhållits i detta yttrande, starkt understrukt angelägenheten av att samhället aktivt medverkar bl. a. vid anskaffning av ersättningsmark till de markägare som vid genomförandet av något av förslagen kan komma att lida intrång i sitt mark- och fastighetsinnehav. Länsstyrelsen delar utredningarnas uppfattning och är för sin del beredd att ta initiativ till en arbetsgrupp som kartlägger och redovisar möjligheterna till ersättningsmark både vad avser jord och skog. Länsstyrelsen förutsätter, att det fortsatta arbetet med att anskaffa mark för I 16/ Fo 31 med InfKAS, sker i nära samverkan med berörda regionala och lokala myndigheter och den befolkning som direkt berörs av frågan.”

Länsstyrelsen har i sitt yttrande också föreslagit, att fastighetsnämnden i samband med sin handläggning av frågan om ett nytt övnings- och skjutfält för I 16 med InfKAS ville aktualisera frågan om försvaret inte kan av-

stå från flygvapnets målplats Hökafältet, belägen inom kustzonen i Laholms kommun.

På begäran av fastighetsnämnden har chefen för armén genom IFM-Akustikbyrån AB låtit utföra bullermätningar för att utröna eventuella störningar för den bofasta befolkningen i närheten av områdena Mästocka II och III. Syftet har också varit att bedöma förutsättningarna, i berört hänseende, för att låta viss del av befolkningen bo kvar inom det tilltänkta övnings- och skjutfältet. Bullermätningarna, som utförts under medverkan av militärområdesstaben, hälsovårdsnämnderna i Halmstads, Ljungby och Laholms kommuner samt länsläkarorganisationen i Hallands län, har skett vid provskjutningar 1977-09-27, 1977-11-22 samt 1977-11-29. Skjutningarna har genomförts med de mest bullrande vapentyper som planeras användas på skjutfältet. På begäran av Föreningen för Mästockabygdens Bevarande har skjutning även företagits med kulspruta. Av IFM-Akustikbyråns redovisning framgår att skjutningarna genomförts främst på de av I 16 planerade skjutplatserna. Två skjutstationer har dock tillkommit efter önskemål från nyssnämnda förening. Skjutstationerna har inte placerats på de skjuttekniskt bästa platserna inom skjutområdena utan varit högt belägna i förhållande till omgivande terräng. Även mätpunkterna har placerats på högt belägna punkter.

För att ge ytterligare underlag för bedömning av antagna bullerstörningar har chefen för I 16 gjort en översiktlig bedömning av nyttjande- och skjutfrekvenser inom föreslaget övnings- och skjutfält.

Fastighetsnämnden har inhämtat länsstyrelsens yttrande över den redovisade bullermätningen. Länsstyrelsen har vid sin bedömning haft tillgång jämväl till chefens för I 16 nyssnämnda bedömning av nyttjande- och skjutfrekvenser. Länsstyrelsen har erinrat om att den i sitt tidigare yttrande av 1977-08-25 redogjort för de skäl och undersökningar som legat till grund för länsstyrelsens rekommendation av plats för skjutfält inom länet. Bullerproblemen har därvid uppenbarligen ägnats uppmärksamhet vid de översiktliga bedömningarna. Som huvudregel har gällt att ändamålet skall vinnas med minsta intrång och olägenhet. Länsstyrelsen konstaterar, att av bullerutredningen framgår att störningsområdet från redovisad skjutning är relativt välcentrerat till skjutfälten. Det noteras att det inte vid något av skjutstillfällena rått nordlig vind, varför störningsområdet vid sådan vindriktning kan komma att utbreda sig ytterligare i sydlig riktning utöver vad gränskurvorna i utredningen utvisar. Länsstyrelsen anför vidare:

”Då det av andra skäl bl.a. att området redan är bullerstört framstår lämpligt att lokalisera nu ifrågavarande skjutfält intill flygvapnets redan befintliga skjutfält bör i detta sammanhang erinras om att störningarna från sistnämnda fält från såväl nivå- som frekvenssynpunkt har en höjande effekt på störningarna. Länsstyrelsen har den uppfattningen att skjutningarna på flygvapnets skjutfält momentant är den största störningsskällan inom området. Att utreda de totala störningarna från de bå-

da skjutfälten har dock ej ingått i IFM-Akustikbyråns uppdrag. Bortsett från bullerstörningarna från flygets skjutfält framgår av utredningen att störningsområdet kan begränsas genom att skjutningar med mest bullrande vapen och ammunition förläggs antingen till den östra eller den västra delen av skjutfältet. Störningsfrekvensen kommer uppenbarligen att öka inom det område till vilket lokaliseringen av skjutplatserna sker. Enligt miljöskyddskungörelsen föreligger skyldighet att förpröva anordnandet av skjutbanor för olika verksamhetsgrenar inom ett skjutfält för att bullerstörningar skall kunna undvikas eller minimeras. Som skyddsåtgärder torde därvid komma ifråga att i första hand begränsa användandet av den mest bullrande ammunitionen samt uppföra avskärmningar vid skjutplatserna. En sådan prövning sker sedan sökanden gjort anmälan enligt MK § 8: 33."

Länsstyrelsen anför avslutningsvis att de utförda bullerundersökningarna inte givit länsstyrelsen anledning till annat ställningstagande än vad som redovisats i yttrandet 1977-08-25 till fastighetsnämnden.

Hälsovårdsnämnden och kommunstyrelsen i Laholms kommun har med skrivelser 1978-01-12 respektive 1978-01-13 till fastighetsnämnden, mot bakgrund av bullermätningen, begärt att det föreslagna övnings- och skjutfältet i Mästocka ur omgivningshygienisk synpunkt begränsas till att omfatta endast området öster om vägen Ebbared-Lossbygget fram till länsgränsen. Vidare begärs att inga fasta skjutstationer förläggs söder om vägen Lossbygget-Porsabygget. Hälsovårdsnämnden har funnit att det ur omgivningshygienisk synpunkt förefaller mycket olämpligt att inom övnings- och skjutfältet ha civila kvarboende i en korridor längs vägen mellan Ebbared-Lossbygget. Kommunstyrelsen har understrukit den tidigare framförda synpunkten att det skjutfält som gränsar till det föreslagna och som används av flygvapnet även ska brukas av armén. Efter viss begränsad utvidgning åt öster och nordost bör, enligt kommunstyrelsens uppfattning, flygvapnets fält täcka det aktuella behovet av skjutfält.

Även Föreningen för Mestockabygdens Bevarande har till fastighetsnämnden inkommit med synpunkter med anledning av bullermätningen. Föreningen anger bl.a. att utredningen visar på oacceptabla störningar inom stora områden med såväl fast- som fritidsbebyggelse. Föreningen anser att ytterligare undersökningar behövs.

Med anledning av vad kommunstyrelsen och hälsovårdsnämnden i Laholms kommun samt Föreningen för Mestockabygdens Bevarande anför har fastighetsnämnden inhämtat yttrande från chefen för armén. I sitt yttrande redovisar chefen för armén hur flygförbandens och arméförbandens övningar förhåller sig till varandra. Han avvisar också uppfattningen att Tönnersjöfältet efter en begränsad utvidgning åt öster och nordost skulle vara tillräckligt även för I 16 med InfKAS. Chefen för armén anför bland annat:

”De flygande förbanden utnyttjar Tönnersjöfältet främst för mindre tillämpningsskjutningar men också för skolskjutning och större tillämpningsövningar. Vid alla dessa tre slag av skjutningar måste riskområdena på Tönnersjöfältet vara utrymda. Skolskjutningarna och de större tillämpningsskjutningarna pågår ett begränsat antal veckor om året. De medför oftast sådana inskränkningar i arméförbandens skjutmöjligheter även på Mästockafältet att skarpskjutning där under dessa tider ersätts med andra övningar (ex gruppering, strid med lös ammunition som förberedelser för stridsskjutning etc) enligt den samordningsplan som myndigheterna inbördes gör upp.

De mindre tillämpningsskjutningarna innebär inte inskränkning av samma karaktär. I samband med inflygningen avbryts arméförbandens skarpskjutning för att inte eventuellt felnavigerande plan skall skadas. Sådana enstaka korta avbrott kan tolereras. Eftersom arméförbanden inte befinner sig inom flygförbandens riskområde kan verksamheten omedelbart fortsätta. Skulle arméförbanden i stället vara hänvisade till Tönnersjöfältet måste de i princip utrymma detta varje gång en mindre tillämpningsövning med någon enstaka division skulle äga rum.

Tönnersjöfältet kan inte ensamt ge arméförbanden de övnings- och skjutmöjligheter som är nödvändiga.

En begränsad utvidgning åt öster och nordost förbättrar inte i tillräcklig grad dessa förhållanden. Den föreslagna terrängen utgör i huvudsak myr- och mossmarker och är olämplig som övningsmark för infanteriförband.”

Chefen för armén avvisar också kommunstyrelsens och hälsovårdsnämndens begäran att skjutfältet begränsas att omfatta endast området öster om vägen Ebbared-Lossbygget. Därvid hänvisas till att de värden som i bullermätningen bedömts störande orsakas främst av 8,4 cm granatgevär och 9 cm pansarvärnspjä. Skjutningar med dessa vapen utgör endast en ringa del av den totala ammunitionsinsatsen. Detta buller skall, enligt chefen för armén, också sättas i relation till det buller som uppstår vid flygförbandens verksamhet. Chefen för armén anför vidare:

”Huvuddelen av arméförbandens skjutningar kommer att omfatta skjutning med finkalibriga vapen. En stor del utförs som lösskjutningsövningar. Härtill skall läggas att de förhärskande vindarna är västliga, att momentant buller måste skiljas från mera kontinuerligt buller på en viss nivå och att medelbuller måste medge en viss spridning med enstaka toppar. Mot denna bakgrund skall ställas skyldigheten för chefen för armén att skapa goda betingelser för en effektiv utbildning av de värnpliktiga. Den korta utbildningstiden och det begränsade antalet repetitionsövningar ökar behovet att låta flera förband skjuta samtidigt.”

Kommunstyrelsens begäran att inga skjutstationer skall förläggas söder om vägen Lossbygget-Porsabygget skulle enligt chefen för armén innebära att fältet ytterligare halverades, vilket denne inte på något sätt kan acceptera.

Länsstyrelsen i Hallands län har i samråd med länsstyrelsen i Kronobergs län på fastighetsnämndens begäran yttrat sig över kommunstyrelsens, hälsovårdsnämndens och Föreningens för Mestockabygdens Bevarande skrivelser. Länsstyrelsen, som inte funnit anledning att frånga den uppfattning som tidigare redovisats, förordar än en gång att mark för skjut- och övningsfält för I 16 med InfKAS anskaffas vid Mästocka. I sitt yttrande anför länsstyrelsen bl. a.:

”I förhållande till de betydande olägenheter som skulle uppstå för såväl samhälle som enskilda om I 16/Fo 31 med InfKAS nödgas flytta till annan ort i brist på lämplig övnings- och skjutfältsmark i Halmstad med omnejd är störningarna för människor och miljö i Mästockaområdet trots allt ringa. Det bör i detta sammanhang uppmärksammas, att i endast ett fall har bullernivåns medelvärde för kulspruta, som kommer att bli det avgjort mest använda vapnet på det blivande skjutfältet vid sidan om gängse handeldvapen, nått över acceptabelt utomhusbuller. Det kan således slås fast att oavsett från vilken tilltänkt skjutplats inom det föreslagna området skjutning med kulspruta sker kommer detta endast undantagsvis att orsaka oacceptabelt buller. Inte heller från andra vid provskjutningen använda vapen är störningseffekterna anmärkningsvärda om man beaktar den förhållandevis ringa mängd ammunition som kommer att avlossas med dessa vapentyper under ett år. Att störningar momentant kommer att uppträda inom och i anslutning till skjutfältet bestrider länsstyrelsen inte men det bör observeras att det i ytterst få fall kan komma att röra sig om kontinuerliga störningar. Dessutom bör det inte vara förenat med alltför omfattande vare sig arrangemang eller kostnader att anlägga sådana anordningar för bullerdämpning att störningarna ytterligare minskas. Undersökningar härom bör ingå i den fortsatta detaljplaneringen.”

Till länsstyrelsens yttrande har fogats synpunkter från länsläkarorganisationen i Hallands län. Länsläkarorganisationen har därvid påtalat att de utförda bullermätningarna ger i första hand endast en siffermässig uppskattning av bullernivån. De sociala och socialmedicinska konsekvenserna för markägarna om de tvingas lämna sina fastigheter är enligt länsläkarorganisationen således helt förbisedda och ej heller är dessa intressenters upplevelse av sin situation belyst tillräckligt i utredningsmaterialet. Länsläkarorganisationens uppfattning är att utredningen bör kompletteras med en sociologisk undersökning innan frågan om erforderligt markförvärv avgörs.

Från statens naturvårdsverk har under hand meddelats till fastighetsnämnden att verkets omgivningshygieniska avdelning i anledning av länsläkarorganisationens yttrande avser att genomföra en forskningsuppgift beträffande det föreslagna skjutfältet vid Mästocka. Forskningsuppgiften avser att undersöka de sociologiska verkningarna av en skjutfältsetablering. Som ett första led i undersökningen genomförs en enkätförfrågan till

berörda hushåll. Därest skjutfältet anskaffas avses enkätundersökningen följas upp och utvärderas efter ett antal år.

På fastighetsnämndens begäran har chefen för flygvapnet i samarbete med luftfartsverket granskat konsekvenserna för militär och civil luftfart om det till Mästocka föreslagna övnings- och skjutfältet skulle förläggas öster eller nordost om flygvapnets skjutfält Tönnersjö. Även konsekvenserna för främst militär luftfart om huvudanfallsriktningen ändras radikalt vid Tönnersjöfältet har granskats. Granskningen har visat att ingen av de ifrågasatta anordningarna kan godtas. I yttrandet till fastighetsnämnden anförts bl.a.:

”Nuvarande huvudanfallsriktning vid Tönnersjömålet är optimerad med utgångspunkt från utbildningskrav, civil och militär luftfart samt miljöhänsyn. En radikal förändring av anfallsriktningen medför sådana nackdelar vad avser funktion, säkerhet och kostnader att någon sådan förändring inte kan godtas.

Område Mästocka 2 och 3 kan godtas från luftfartssynpunkt förutsatt att kraven på samordning, prioritet och säkerhet uppfylls. En marginell utökning av ES R50 söderut erfordras och är genomförbar.”

— — —

”En förskjutning av arméns skjutfält åt öster eller nordost på sådant sätt att restriktionsområde för luftfart måste utökas eller tillskapas öster om ES R50 östligaste gräns blockerar framkomstmöjligheter för den civila luftfart som idag framförs under luftlederna öster om nuvarande ES R50. Därmed tvingas denna trafik att välja flygvägar öster luftledssträckningen.

Luftfartsverket framhåller som ytterst väsentligt att förbipassage enligt nuvarande förutsättningar bibehålls längs luftlederna G5 och G15E sträckningar. En blockering enligt ovan innebär enligt luftfartsverket allvarlig risk för otillåten genomflygning av skjutfältets riskområden.

Ovannämnd förskjutning kan genom sin inverkan på civil luftfart få sådan återverkan på flygvapnets förbandsproducerande verksamhet att uppställda utbildningsändamål äventyras.”

Fastighetsnämnden har av chefen för I 16 begärt kontroll av bland annat antalet mantalsskrivna personer inom de alternativa områdena Mästocka II och III. Av regementschefens redovisning framgår att 24 personer 1977-10-06 var mantalsskrivna inom området. Av dessa uppges två ej äga fastigheten och ej heller sedan länge ha bott på densamma. Regementschefen anför, att cirka 22 personer kommer att vara mantalsskrivna inom området 1978. Vid bedömning ur enbart säkerhetssynpunkt uppges att 16 personer kan bo kvar på respektive fastighet, medan sex måste flytta.

Föreningen för Mestockabygdens Bevarande har med skrivelse till fastighetsnämnden 1978-09-02 överlämnat kopior av listor med namn på drygt 1 800 personer, som stöder föreningen och motsätter sig all utbyggnad av skjutfält inom Mästockaområdet. Föreningen har därmed velat visa på ”den stora och breda allmänna opinion, som vuxit fram” mot skjutfältsförslaget.

Fastighetsnämndens överväganden

Enighet råder om att de markområden som I 16 med InfKAS för närvarande disponerar är otillräckliga för att den ålagda utbildningen skall kunna genomföras. Försvarets fredsorganisationsutredning har undersökt om man kan dra in I 16 och flytta InfKAS. Utredningen har emellertid funnit att såväl I 16 som InfKAS bör vara kvar i Halmstad. Utredningen förutsätter därvid att förbandets behov av övningsmark blir tillgodosett genom att ett nytt skjutfält anskaffas. Regering och riksdag har i år på grundval av utredningens undersökningar behandlat frågan om ändringar i arméns fredsorganisation. Statsmakterna har därvid utgått från att nuvarande förbandsorganisation i Halmstad bibehålles.

Mot bakgrunden av det anförda kan försvarets fastighetsnämnd inte finna annat än att det är nödvändigt att tillföra I 16 med InfKAS ytterligare mark. I första hand behövs mark för stridsskjutningar. Men marken bör vara sådan att den möjliggör även andra övningar, främst i högre förband. De nu använda skjutfälten Nyårsåsen och Ringenäs kan inte utvidgas så att de blir tillräckliga. Ett nytt skjutfält måste därför anskaffas på annan plats inom acceptabelt avstånd från Halmstad.

Omfattande utredningar på regional och lokal nivå har genomförts för att finna ett område i Halmstadstrakten dit det nya övnings- och skjutfältet kan lokaliseras utan större intrång på andra allmänna och enskilda intressen än som är nödvändigt. Vid utredningsarbetet har redan tidigt skett samråd med länsstyrelsen, berörda kommuner och andra civila organ. Denna grundläggande utredningsverksamhet har avslutats genom en arbetsgrupp som tillsatts på initiativ av länsstyrelsen som ett led i den fysiska riksplaneringen. Arbetsgruppen har haft en bred sammansättning. Fastighetsnämnden har vid sina kompletterande undersökningar inte funnit belegg för att den grundläggande utredningen inte skulle ha utförts med, i väsentliga frågor, tillfredsställande grad av omsorg och noggrannhet.

Nyssnämnda arbetsgrupp har funnit att det behövliga övnings- och skjutfältet bör lokaliseras antingen till trakten av Slättåkra eller till trakten av Mästocka. Beträffande lokalisering till Mästockatrakten föreligger tre alternativ för områdets närmare utformning. Arbetsgruppen har av dessa alternativ förordat de av gruppen framtagna Mästocka II och III. Chefen för armén har anslutit sig till arbetsgruppens uppfattning. Av de båda alternativen anser han Mästocka III lämpligast. Även länsstyrelsen har förordat lokalisering till Mästockaområdet.

Alternativen Mästocka II och III framstår, främst med hänsyn till de sociala konsekvenserna, som klart överlägsna alternativet Mästocka I. Fastighetsnämnden har därför inskränkt sin slutliga bedömning till en jämförelse mellan alternativen Slättåkra, Mästocka II och Mästocka III.

Vid sin granskning har även fastighetsnämnden funnit att lokalisering av det nya övnings- och skjutfältet till Mästockatrakten är att föredra framför

en lokalisering till Slättåkra. Mästockaområdet synes väl lämpat för den militära verksamhet som skall bedrivas där. Det innehåller mer åker och ängsmark än Slättåkraområdet, men skillnaden synes inte vara av sådan storlek att den bör tillmätas någon avgörande betydelse. Detta understryks också av förhållandet att jordbruket inom båda områdena i första hand synes framstå som ett komplement till skogsbruket. Arealen produktiv skogsmark är större inom Slättåkraområdet, där ett övnings- och skjutfält också ur skoglig synpunkt skulle innebära ett större produktionsbortfall. Sammantaget synes från jord- och skogsbrukssynpunkt skadorna bli lägst vid en lokalisering till Mästockaområdet.

Antalet boende inom områdena är ungefär lika stort, omkring 30 personer enligt arbetsgruppens uppgifter. Senare verkställd kontroll tyder på att antalet numera i vart fall inte är högre. Inom Mästockaområdet synes det möjligt för ett inte oväsentligt antal personer att åtminstone övergångsvis bo kvar på sina fastigheter om vissa bullerstörningar godtas. Från denna synpunkt är Mästockaområdet att föredra framför Slättåkraområdet där det anges att, med hänsyn till bebyggelsens lokalisering, motsvarande möjlighet inte finns.

En jämförelse mellan arbetsgruppens och de av Föreningen för Mästockabygdens Bevarande lämnade uppgifterna ger vid handen att Mästockaområdet rymmer ett 20-tal fritidshus. Inom Slättåkraområdet finns ett tiotal. Inget av områdena synes i någon större grad vara utnyttjat för rörligt friluftsliv.

Varken Slättåkra- eller Mästockaområdet bedöms ha särpräglade naturvärden eller unika miljöer, som inte finns på annat håll. Allvarliga konflikter med naturvårdens intressen synes inte föreligga beträffande något av områdena.

Slättåkraområdet ligger delvis inom inflygningsriktning mot Halmstad och nödvändiggör för att kunna utnyttjas att ett nytt restriktionsområde för luftfarten etableras. Mästockaområdet ligger inom ett redan etablerat restriktionsområde och synes därför vad angår den civila luftfarten vara att föredra.

Mästockaområdet gränsar till flygvapnets skjutfält Tönnersjö, inom vilket verksamhet som medför omgivningspåverkande buller redan etablerats. Med sin omedelbara anknytning till Tönnersjö skjutfält är Mästockaområdet därför ur regional planeringssynpunkt att föredra framför Slättåkraområdet.

Möjligheterna till samordning med flygvapnets på Tönnersjöfältet etablerade verksamhet erbjuder beaktansvärda fördelar. Sålunda kan riskområden vid arméförbandens skjutningar läggas över Tönnersjöfältet när flygvapnets övningar och annan verksamhet inte pågår där. Likaså synes den erforderliga brandberedskapen med fördel kunna samordnas med den inom Tönnersjöfältet redan etablerade.

Fastighetsnämnden anser emellertid att det inte är möjligt att driva sam-

ordningen på Tönnersjöfältet så långt att det för I 16 med InfKAS behövliga fältets areal på något betydelsefullt sätt skulle kunna reduceras. Man måste härvid hålla i minnet att fältet inte enbart skall medge skarpskjutningar utan också andra övningar, främst i större förband. Den kompletterande utredning som fastighetsnämnden låtit verkställa har inte heller givit vid handen att ifrågasatt förskjutning av Mästockaområdet åt norr, nordost eller öster kan anses utgöra något realistiskt alternativ till övnings- och skjutfältets lokalisering. En sådan förskjutning skulle medföra alltför allvarliga konsekvenser för den civila och militära lufttrafiken samt för flygvapnets verksamhet på Tönnersjöfältet.

Efter ovan redovisad granskning har fastighetsnämnden funnit övervägande skäl tala för att förorda att det nya övnings- och skjutfältet lokaliseras till Mästockaområdet.

Alternativet Mästocka III omfattar cirka 80 hektar större areal än alternativet Mästocka II. Riskområdet för en vid Rävshult planerad skjutplats har i alternativet Mästocka III kunnat vridas mot sydväst varigenom det blivit möjligt att uppfylla ett med hänsyn till flygvapnets verksamhet tidigare uppställt krav på riskområdets belägenhet. Det har dock senare uttrönts att arméförbanden inte kan skjuta skarpt inom Mästockaområdet samtidigt som flygförbanden övar tillämpade anfall och skolskjutning på Tönnersjöfältet. Vid sådant förhållande synes det fastighetsnämnden att några betydande fördelar inte står att vinna om alternativet Mästocka III skulle väljas framför Mästocka II. Fastighetsnämnden anser därför att det nya övnings- och skjutfältet bör utformas enligt sistnämnda alternativ.

Mätningar har utförts av det buller som kommer att uppstå om det nya fältet lokaliseras till Mästockaområdet. Resultatet av dessa mätningar har bedömts såväl av länsstyrelsen som av hälsovårdsnämnden och kommunstyrelsen i Laholms kommun. Bedömningarna skiljer sig åt i vissa avseenden. Kommunen har framfört önskemål om minskning av fältets omfattning. Länsstyrelsen har ansett att skjutningar med kulspruta eller handeldvapen inte utgör något problem och att störningarna från de tyngre vapnen (granatgevär och pansarvärnspjäs) ej är anmärkningsvärda, om man beaktar den förhållandevis ringa mängd ammunition som kommer att avlossas med dessa vapentyper. — Omfattningen av bullerstörningarna är givetvis beroende av vilken placering de olika anläggningarna får på fältet. Genom en lämplig lokalisering synes man endast i undantagsfall behöva befara störande buller för kringboende vid skjutningar med kulspruta eller handeldvapen, vilka vapentyper blir de mest använda på fältet. Däremot kan sådant buller uppstå för vissa boende vid skjutningar med de tyngre vapnen. Fastighetsnämnden anser — liksom kommunen och länsstyrelsen — att rimliga ansträngningar måste göras för att minska eller undvika bullerstörningar. Möjligheter härtill borde finnas vid den kommande detaljplaneringen av skjutfältet. Åtgärder kan därvid avse förutom placeringen av anläggningarna även inskränkningar i såväl tid som rum. Såsom länsstyrelsen framhållit

ankommer det främst på länsstyrelsen att, i samråd med statliga och kommunala myndigheter, ge råd och anvisningar härom. Detta sker när fältet skall ställas i ordning. Försvarets myndigheter skall då i god tid anmäla till länsstyrelsen tilltänkt placering av skjutbanorna på fältet. – Fastighetsnämnden vill också peka på möjligheten att lösa in särskilt bullerexponerad fastighet utanför fältet om ägaren begär detta. Sådan fråga bör dock bedömas enligt vanliga immissionsrättsliga principer. – Att minska fältets omfattning så som Laholms kommun önskat anser fastighetsnämnden inte möjligt. Man skulle då försämra fältets användbarhet på sådant sätt att syftet med anskaffningen inte uppnås.

Fastighetsnämnden delar länsstyrelsens uppfattning att det i varje fall i södra Sverige torde vara omöjligt att finna ett sammanhängande område av den storlek det här är fråga om som inom sig inte rymmer konflikthanteringar.

Hallands läns landstings förvaltningsutskott har i yttrande över fredsor-
ganisationsutredningens slutbetänkande del 2 ställt i utsikt att genom över-
låtelse av mark inom andra delar av Veinge-Tönnersjöområdet kunna er-
bjuda staten möjlighet att tillhandahålla ersättningsmark åt av skjutfältsan-
läggningen berörda markägare som kan vara i behov därav. Även Halm-
stads kommun har förklarat sig beredd att inventera sitt markinnehav i
samma syfte. Fastighetsnämnden anser att dessa förslag bör ingående prö-
vas vid genomförandet av anskaffningen. I första hand bör tillses att de
inom området permanent boende får andra fastigheter liksom att ersätt-
ningsmark i möjligaste mån bör erbjudas markägare som nödgas avstå
mark och som vill fortsätta sin verksamhet inom jordbruksnäringen.

Arbetet med att vid skjutfältsanskaffningen försöka medverka till an-
skaffning av andra gårdar för berörda jordbrukare och till markbyten, när
särskilda skäl därför kan föreligga, torde bli av så speciell art att en sär-
skild delegation bör tillsättas för att handha anskaffningen.

Fortifikationsförvaltningen har gjort överslagsvisa bedömningar rörande
kostnaderna för genomförande av den av nämnden förordade skjutfältsan-
skaffningen. Enligt vad nämnden under hand erfarit har det inte framkom-
mit något som tyder på att skjutfältsanskaffningen inte skulle kunna ge-
nomföras till rimlig kostnad. Fortifikationsförvaltningen avser att direkt
till regeringen redovisa resultatet av gjorda kostnadsberäkningar.

Vad angår den av länsstyrelsen berörda frågan om fortsatt utnyttjande
av flygvapnets målplats Hökafältet har överbefälhavaren i sin redovisning
till regeringen av den fysiska riksplaneringens planeringsskede 1977-12-02
anfört att han avser att initiera chefen för flygvapnet att utreda möjlighete-
rna att till annat skjutområde flytta den verksamhet som nu bedrivs på
Hökafältet. Mot denna bakgrund anser sig fastighetsnämnden inte vidare
behöva beröra denna fråga.

Fastighetsnämndens förslag

Fastighetsnämnden föreslår följande.

- I 16 med InfKAS behov av ytterligare mark för utbildningen tillgodoses genom anskaffning av ett nytt övnings- och skjutfält om cirka 3 300 hektar vid Mästocka och i omedelbar anslutning till flygvapnets skjutfält Tönnersjö cirka 30 km öster om Halmstad.
- Fältet bör omfatta i huvudsak den mark som på kartan bilaga C angivits som alternativ Mästocka II.
- Vid anskaffningen provas möjligheterna att medverka till anskaffning av ersättningsmark i den utsträckning som angivits i det föregående.
- En särskild delegation tillsätts för att genomföra den föreslagna markanskaffningen.

Remissakten återgår. Vid densamma fogas vissa handlingar som kommit in till fastighetsnämnden vid dess handläggning av ärendet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit undertecknad ordförande samt ledamöterna Ahlberg, Andersson, Björk, Esping, Heimbürger, Höjjer, Hörnquist och Persson.

Samtliga har varit ense om beslutet.

VALTER ÅMAN

LARS ERIK PERSSON